

**MINŐSÉG-ELLENŐRZÉSI
MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ ÉS SEGÉDLET
MINŐSÉGVIZSGÁLÓK RÉSZÉRE**

I. MINŐSÉG- ELLENŐRZÉSI RENDSZER KIALAKÍTÁSA ÉS MŰKÖDTETÉSE

Előszó a minőségellenőrzési rendszer kialakításához és működtetéséhez

A Magyar Nemzeti Könyvvizsgálói Standardok (a továbbiakban a Standard) bevezetésének kezdetétől fontos, hogy minden könyvvizsgáló értelmezze az előírásokat, átgondolja saját vizsgálati módszereit és megteremtse a Standard szerinti munkavégzés lehetőségeit. Ezt csak a követelményrendszer megértése és saját képre formálása után lehet hatékonyan kialakítani.

A könyvvizsgálói munka minőségének ellenőrzéséhez az alábbi standardok adnak iránymutatást:

- 220. témaszámú standard: A múltbeli pénzügyi információk könyvvizsgálata minőségének ellenőrzése (a továbbiakban 220. standard), amelyet a 2006. január 1-jén vagy azt követően kezdődő időszakokra vonatkozó beszámolók könyvvizsgálatára kell alkalmazni.
- 1. témaszámú standard: Minőség-ellenőrzés a múltbeli pénzügyi információk könyvvizsgálatával és átvilágításával, valamint az egyéb bizonyosságot nyújtó és a kapcsolódó szolgáltatási megbízások végrehajtásával foglalkozó társaságok esetében (a továbbiakban 1. standard), melynek alapján a Standardnak megfelelő minőségellenőrzési rendszereket 2007. január 1-jéig kell létrehozni.

A legnagyobb könyvvizsgáló társaságok az egységes, következetes és minőségi munkavégzés érdekében már a 220. standard hatálybalépése előtt is kialakították és alkalmazták azt a belső szabályozást, amely alapján az audit munkát végezték. Számukra a belső szabályok kialakítása és működtetése segíti az ellenőrzést és a folyamatos értékelést, ami csökkenti a könyvvizsgálói munka kockázatait, illetve a folyamatos értékelés segíti a hibás gyakorlat feltárását és a hibák kijavítását.

A nagy társaságok és a kisebb társaságok könyvvizsgálói ugyanazon képesítéssel rendelkeznek, mint az egyéni könyvvizsgálók és a gyakorlati évek alatt a saját működési területén mindenki értékes szakmai tapasztalatokkal gyarapítja tudását. A munka lényege minden működési formában ugyanaz és ugyanazok a könyvvizsgálatra vonatkozó szabályok és elvárások is.

Ugyanakkor a standard előírásokat úgy kell alkalmazni, hogy a könyvvizsgálói célok a megbízó sajátosságaira tekintettel a lehető legjobban teljesüljenek. Ennek érdekében a kisebb társaságok könyvvizsgálata során a megbízások sajátosságaira tekintettel egyszerűen alkalmazható rendszert kell kialakítani, amely egyszerűsége ellenére kellő garanciát nyújt a megfelelő színvonalú munkára a többszörös ellenőrzési szint hiányában is.

A minőségellenőrzési rendszer kialakításához a kamara egy mintaszabályzat segédletet (a továbbiakban Segédlet) bocsátott a könyvvizsgálók rendelkezésére, ami a kisvállalkozások és az egyedül dolgozó könyvvizsgálók működésére tekintettel minden lehetséges egyszerűsítést tartalmaz, segítve ezzel a szabályzat gyors összeállítását. Sem a Segédlet, sem a könyvvizsgálói programok nem tudják azonban pótolni az egyéni megoldásokat, munkapapírokat, eljárásokat, melyek a minőségbiztosítás szerves részét képezik és amelyek következetes alkalmazása teremti meg a minőségi munka garanciáját.

Az 1. sz. standard és a 220. sz. standard életbelépése újabb követelményeket, elvárásokat támaszt azon könyvvizsgálók elé, akik korábban nem alakították ki a saját egységes rendszerüket, illetve nem törekedtek a felállított belső szabályok következetes betartására.

Annak érdekében, hogy ehhez minden könyvvizsgáló kellő támogatást kapjon a Segédlet mellé – a minőségvizsgálatra kijelölt olyan könyvvizsgálók minőségellenőrzési rendszerének minőségvizsgálata esetében, akik egyéni könyvvizsgálóként, illetve olyan cégben dolgoznak, amely maximum 5 aláíró könyvvizsgálót foglalkoztat – egy sajátos értékelési rendszert alkalmazunk.

Ennek lényege, hogy a minőségellenőrzés két lépcsőben történik:

- A vizsgálat első szintje a könyvvizsgáló önértékelési hatáskörében valósul meg. A minőségellenőrzésre kijelölt könyvvizsgáló még a helyszíni vizsgálat előtt megkapja azt a minőségellenőrzési rendszer működésére vonatkozó kérdőívet, melynek kérdései a saját maga, illetve a könyvvizsgáló társaság minőségellenőrzési szabályzatának tartalmára vonatkoznak. A kérdések alapján területenként követhető, hogy a szabályzatot a könyvvizsgáló, illetve társasága az előírásoknak megfelelő tartalommal készítette-e el. A kérdésekre adott válaszok az önértékelés mellett azt is lehetővé teszik, hogy a könyvvizsgáló megfelelően felkészüljön a minőségellenőrzésre. A kérdések ellenőrző szerepük mellett értelmezési segítséget is adnak az 1.sz. és a 220.sz. standardokhoz és támogatják a munka minőségének javítását is, hiszen a kérdőív kitöltése során felmerült kételyek esetén még lehetőség nyílik a szabályzat kiegészítésére.
- A vizsgálat második szintje a kamara által végzett minőségellenőrzés során valósul meg. A kijelölt minőségellenőr a vizsgálat megkezdésekor alapvetően elfogadja a könyvvizsgáló önértékelését, annak valódiságát a szabályzat áttekintésével ellenőrzi. Az önértékelés eredményét csak abban az esetben utasítja el, ha a vizsgálat során azt tapasztalja, hogy
  - a) a szabályzat nem felel meg a standardokban és a segédletben előírt követelményeknek
  - b) nem tér ki minden területre,
  - c) a szabályzat nem felel meg a könyvvizsgáló sajátosságainak,
  - d) nem utal a működési formára és
  - e) nem biztosítja az egységes eljárási rendet.
- A minőségellenőr a belső minőségellenőrzési rendszer megfelelő kialakítását és működtetését az e célra kialakított kérdőív alapján ellenőrzi. A kérdőív többségében a könyvvizsgálat során követett gyakorlat minőségére vonatkozó kérdéseket tartalmaz, melyek több esetben megkövetelik a szabályzatban rögzített dokumentumok alkalmazását. A kérdőívben adott válaszok egyike a társaság belső minőségellenőrzési rendszerének kialakítására vonatkozik, ami a fent leírtak szerint alapvetően a társaság önértékelésének eredménye.

A bemutatott értékelési modul alapvetően nem szankciókra épít, s mint ilyen lehetőséget teremt a könyvvizsgálók részére a minőségellenőrzésre vonatkozó új standardok megértéséhez a hiányosságok pótlásához és lehetővé teszi a minőségellenőrzés fokozatos bevezetését.

A téma vizsgálatának általános megközelítés

Standardhivatkozás:

1. témaszámú minőség-ellenőrzési standard

„A múltbeli pénzügyi információk könyvvizsgálatával és átvilágításával, valamint az egyéb bizonyosságot nyújtó és a kapcsolódó szolgáltatási megbízások végrehajtásával foglalkozó társaságok esetében.”

220. témaszámú standard

„A múltbeli pénzügyi információk könyvvizsgálata minőségének ellenőrzésére.”

A minőségvizsgálat során meg kell győződni, hogy a könyvvizsgáló (könyvvizsgáló társaság) a hivatkozott standardok előírásainak megfelelően létrehozta-e belső minőségellenőrzési rendszerét, valamint, hogy a kidolgozott rendszer hatékonyan működik-e.

Vizsgálni kell, hogy a könyvvizsgáló kialakította-e a belső minőségellenőrzési politikáját, ennek dokumentálásaként összeállította-e a saját belső szabályzatát, a szabályzat tartalmilag megfelel-e a Standard előírásainak, továbbá a szabályzatban foglaltakat a könyvvizsgálatban résztvevő személyek megismerték-e.

A hivatkozott minőség-ellenőrzési standardok követelménye szerint:

A (könyvvizsgáló és a könyvvizsgáló társaság) „**társaság**”^{**} köteles létrehozni egy minőség-ellenőrzési rendszert, amely;

- kellő bizonyosságot ad arról, hogy a „**társaság**” és munkatársai megfelelnek a szakmai standardoknak, és a szabályozási és jogi követelményeknek, valamint arról, hogy
- a társaság vagy **a megbízásért felelős partnerek** által kibocsátott könyvvizsgálói jelentések megfelelőek az adott körülmények között, és amely szabályrendszer,
- iránymutatásul szolgál a „**társaság**” alkalmazottainak azon konkrét feladataira vonatkozóan, amelyek a múltbeli pénzügyi információk könyvvizsgálatához – beleértve a pénzügyi kimutatások könyvvizsgálatát is - kötődő minőség-ellenőrzéshez kapcsolódnak.

A minőség-ellenőrzési szabályzat tartalma, terjedelme a társaság méretétől, és működési jellemzőitől, továbbá hálózathoz tartozásától függ. Ennek figyelembevételével differenciálta a MKVK;

- belső minőség-ellenőrzési rendszerek elveinek és eljárásainak kialakításához közreadott Segédleteket,
- az egyéni könyvvizsgálók rendszerében működő „**társaság**” által összeállított szabályzat tartalmának ellenőrzésére szolgáló belső, önértékelő kérdőíveket, valamint
- a belső minőség-ellenőrzési rendszer kialakításának és működésének külső, a MKVK által végzett vizsgálata során alkalmazott kérdőíveket.

**

Megjegyezzük, hogy a fogalmak meghatározása a standardban:

- a „**társaság**” kifejezés jelentése = az egyedi könyvvizsgáló, valamint a könyvvizsgálók személyegyesítő vagy tökeegyesítő társasága, vagy egyéb gazdálkodó egysége,
- „**a megbízásért felelős partner**” kifejezés jelentése = az a partner vagy egyéb személy a társaságnál, aki a megbízásért és annak teljesítéséért, valamint a társaság nevében kibocsátott jelentésért felel, és aki – szükség esetén – egy szakmai, jogi, vagy szabályozószervtől megfelelő felhatalmazással is rendelkezik.
- „**a megbízásért felelős partner**” fogalmába a MNKS szerint végzett könyvvizsgálatok esetében a könyvvizsgálatért személyében felelős könyvvizsgálót (is) kell érteni

A könyvvizsgálók és a könyvvizsgáló társaságok működésének jogi keretei és a működésük jellemzői szerint, a könyvvizsgálóknál alapvetően négy forma került megkülönböztetésre:

1. Könyvvizsgáló társaságok, amelyek legalább hat közreműködő könyvvizsgálóval működnek, akik mint személyükben felelős könyvvizsgálók jelentést bocsátanak ki, a társasággal alkalmazotti, vagy tulajdonosi jogviszonyban vannak, a társaságnál a könyvvizsgálók a könyvvizsgálatok során asszisztenciával, vagy asszisztencia nélkül dolgoznak,
2. Könyvvizsgáló társaságok, amelyeknél legalább kettő és legfeljebb öt könyvvizsgáló működik közre, akik mint személyükben felelős könyvvizsgálók jelentést bocsátanak ki, a társasággal alkalmazotti, vagy tulajdonosi jogviszonyban vannak, a társaságnál a könyvvizsgálók a könyvvizsgálatok során asszisztenciával, vagy asszisztencia nélkül dolgoznak,
3. A kockázat megosztás nélkül, asszisztenciával dolgozó könyvvizsgálók. A könyvvizsgálóknak ez a köre működhet társaságként, vagy egyéni könyvvizsgálóként, de mindkét esetben asszisztensekkel végzik a könyvvizsgálatot.
4. Egyéni könyvvizsgálók, akik asszisztensek nélkül végzik a könyvvizsgálatot.

A minőségellenőrzési rendszer kialakítása szempontjából **egyéni könyvvizsgálónak** tekinthető a 2-4. kategóriákba tartozó könyvvizsgáló, illetve könyvvizsgáló társaság. Az egyéni könyvvizsgálók a besorolástól függetlenül egyszerűbb rendszert alakíthatnak ki. A 2-5 fős társaságok működése nagyon hasonlít az egyéni könyvvizsgálók működésére, jellemzően nem alakítanak ki komplex rendszereket, a könyvvizsgálók többnyire valamennyien tagok, nincs feltétlenül alá-fölérendeltségi viszony. Erre tekintettel az ellenőrzési rendszerben a könyvvizsgálói munka területén az önellenőrzési szempontokat kell erősíteni, a külső kontroll inkább a vezetés felelőssége terén érvényesül. Ezért számukra az egyéni könyvvizsgálókra vonatkozó módszertan ajánlott, amit a működési sajátosságokra tekintettel bizonyos területeken ki kell egészíteni a munkatársakhoz kapcsolódó szabályozási követelményekkel.

Az **egyéni könyvvizsgálók** részére a kétszintű ellenőrzési rendszert dolgozott ki a MKVK.

- A minőségellenőrzési rendszer első szintjét a „**társaság**” által végzett önértékelés jelenti. A rendelkezésre bocsátott kérdőívek alapvetően a szabályzat tartalmára vonatkozó kérdéseket tartalmaznak.
- Az ellenőrzés második szintje a minőségellenőr helyszíni ellenőrzése során valósul meg. A minőségellenőrzési rendszerre vonatkozó kérdések között szerepel az önértékelés eredménye is, de alapvetően a rendszer gyakorlati működésére irányul a vizsgálat.

A fenti szempontoknak megfelelően a minőségvizsgálatok során a belső minőségellenőrzési rendszer kialakítása, működése és betartása vizsgálatánál alkalmazott kérdőívek:

- A MKVK minőség-ellenőrzési szabályzatának **5/b. számú melléklete** a legalább 6 fő könyvvizsgáló közreműködésével működő társaságok vizsgálatánál kerül alkalmazásra
- A MKVK minőség-ellenőrzési szabályzatának **5/a/1. számú melléklete** az asszisztens nélkül dolgozó egyéni könyvvizsgálók önértékeléséhez készült
- A MKVK minőség-ellenőrzési szabályzatának **5/a/2. számú melléklete** az asszisztens nélkül dolgozó egyéni könyvvizsgálók külső minőségellenőrzésekor kerül alkalmazásra

- A MKVK minőség-ellenőrzési szabályzatának **5/a/3. számú melléklete** az asszisztens(ek) közreműködésével dolgozó egyéni könyvvizsgálók önértékeléséhez készült
- A MKVK minőség-ellenőrzési szabályzatának **5/a/4. számú melléklete** az asszisztens(ek) közreműködésével dolgozó egyéni könyvvizsgálók külső minőségellenőrzésekor kerül alkalmazásra
- A MKVK minőség-ellenőrzési szabályzatának **5/a/5. számú melléklete** azon társaságok belső minőségellenőrzési rendszerének önértékeléséhez készült, amelyeknél legalább kettő és legfeljebb öt könyvvizsgáló működik közre, akik mint személyükben felelős könyvvizsgálók jelentést bocsátanak ki, a társasággal alkalmazotti, vagy tulajdonosi jogviszonyban vannak, a társaságnál a könyvvizsgálók a könyvvizsgálatok során asszisztenciával, vagy asszisztencia nélkül végzik el a feladatokat
- A MKVK minőség-ellenőrzési szabályzatának **5/a/6. számú melléklete** a legalább kettő, legfeljebb öt könyvvizsgáló közreműködésével működő társaságok külső vizsgálatánál kerül alkalmazásra, függetlenül attól, hogy a könyvvizsgálók asszisztenciával, vagy asszisztencia nélkül végzik munkájukat.

A leglényegesebb eltérések, sajátosságok, amely a kockázat megosztás nélkül, asszisztenciával dolgozó könyvvizsgálók és a több aláíró könyvvizsgálóval rendelkező társaság minőségellenőrzési szabályzatában jelentkeznek az alábbiakban foglalhatók össze:

- A megbízásért felelős partner egy személyben a személyében felelős, aláíró könyvvizsgáló
- Az aláíró könyvvizsgáló egy személyben felel a minőséghez kapcsolódó társasági feltételek teljesüléséért, és az ügyfelek könyvvizsgálatáért
- A belső minőség-ellenőrzés kétszintű lehet (asszisztencia és az aláíró könyvvizsgáló)
- A vezetés felelőssége teljes egészében az aláíró könyvvizsgáló felelőssége
- Az ügyfelek elfogadásáért és megtartásáért a könyvvizsgáló egy személyben felelős
- Az emberi erőforrások biztosításáért, és a munkacsoport beosztásáért; a felügyeletért és áttekintésért az aláíró könyvvizsgáló egy személyben felelős
- Vitás ügyekben nem támaszkodhat belső véleményekre
- Konzultációk esetében csak külső erőkre számíthat
- Eltérő vélemények belső megoldására, rendezésére nincs lehetősége
- Független minőségellenőrzés megjelölése a szabályzatban lényeges, mivel arra belső lehetősége nincs. A megbízáshoz kapcsolódó minőségvizsgáló csak külső könyvvizsgáló lehet.

A felsorolt leglényegesebb eltéréseket a vizsgálat során figyelembe kell venni, amelyre a szabályzat egyes elemeinek vizsgálatánál külön is felhívjuk a figyelmet.

Lényeges még rámutatni, hogy az asszisztensek közreműködésével dolgozó társaságok, a minőségellenőrzési rendszerükben több ellenőrzési szintet különböztetnek meg, amelyek száma a „**társaság**” mérete és működési jellemzői következtében eltérhet.

Az ellenőrzési szintek, és a szintekhez tartozó felelősségek:

- A munkacsoportok szintjén; általános ellenőrzés a munkán dolgozó asszisztensek által.
- A megbízásért felelős partner ellenőrzése; a kritikus területek áttekintése, könyvvizsgálói ellenőrzés.
- Vezető tisztségviselő ellenőrzése; mint a társaság minőségellenőrzési rendszerének hatékony működéséért felelős személy ellenőrzése.
- Független minőségellenőrzés; cégen belüli, vagy külső, minőségellenőrzésre felkért szakértő által végzett ellenőrzés.

A kockázat megosztás nélkül, asszisztensekkel dolgozó könyvvizsgálóknak, az ellenőrzésnek legalább két szintjét ki kell alakítani és meghatározni az egyes szintekhez tartozó feladatokat, felelősségeket. Az önmagában, asszisztensek nélkül dolgozó könyvvizsgáló belső erőforrásból egy ellenőrzési szintet tud kialakítani. A megbízáshoz kapcsolódó független minőségvizsgáló, mindkét esetben külső könyvvizsgáló lehet.

A minőségellenőrnek tisztában kell lennie, az általa vizsgált „társaság” méretével és működési jellemzőivel, tehát azzal, hogy kettő, vagy több könyvvizsgálót foglalkoztató társaság, egyéni vállalkozó, vagy egy aláíró könyvvizsgálót foglalkoztató könyvvizsgáló társaság, továbbá, hogy a könyvvizsgálatot asszisztenciával, vagy a nélkül látja-e el. Ennek ismeretében tudja a megfelelő kérdőívet kiválasztani, valamint a szabályzat tartalmát és terjedelmét és a szabályozott eljárások megfelelőségét megítélni.

A minőség-ellenőrzési rendszer elemei:

- 1) A vezetés felelőssége a minőségért a társaságon belül
- 2) Etikai követelmények
- 3) Ügyfélkapcsolatok és konkrét megbízások elfogadása és megtartása
- 4) Emberi erőforrások
- 5) A megbízások teljesítése
- 6) Figyelemmel kísérés

A minőség-ellenőrzési politikákat és eljárásokat dokumentálni kell, és ismertetni kell a munkatársakkal.

A/ Követelmények és értelmezések az egyéni könyvvizsgálói rendszert alkalmazó könyvvizsgálók (társaságok) minőség-ellenőrzési rendszerének ellenőrzése során

Ebben a körben a kamarai ellenőrzés kétszintű. A *páratlan sorszámú kérdőívek* a könyvvizsgáló „*társaság*” önértékelésére szolgálnak. A válaszok értékelését az egyéni könyvvizsgáló, illetve a társaság vezetője végzi a belső minőségellenőrzési szabályzat áttekintése után. Meg kell vizsgálni, hogy a szabályzat tartalmazza-e a (könyvvizsgáló) társaság főbb adatait, méretét és egyéb sajátosságait, a működési jellemzőket, kiterjed-e a rendszer minden elemére és a kijelölt eljárások, továbbá azok belső számonkérése kellő garanciát nyújt-e a belső ellenőrzés megvalósításához. Az egyes témaköröknél akkor adható igen válasz, ha a szabályzat a Standardban és a kamarai Segédletben foglalt szempontokra tekintettel készült, a szabályozás az adott témakörben teljeskörű, továbbá, ha a Segédletben foglalt dokumentáció kidolgozásra került. A „*társaság*” akkor ítélteti megfelelőnek a saját minőségellenőrzési rendszerét, ha a szabályzat tartalmazza az egyes témakörökre vonatkozó előírásokat, eljárásokat, ha a megfogalmazott követelménnyel kapcsolatban egyértelműen megállapítható, hogy kire vonatkozik, mikortól hatályos és a szabályzatban foglaltak a gyakorlatban dokumentálásra kerültek.

A *páros számú kérdőívek* kitöltése a minőségellenőr feladata. A kérdésre adott válaszokat a minőségellenőr a saját áttekintése során szerzett tapasztalatai alapján adhatja meg. A minőségellenőrzési rendszer minősítése, az eredmény értékelése kizárólag a páros sorszámú kérdőívek alapján történik. Ezen a kérdőíven egy választ az önértékelés eredménye alapján kell megadni. Ez a válasz a végső eredményt normál súlyozással befolyásolja.

1. A minőség-ellenőrzéssel kapcsolatos szabályozási követelmények

Értelmezés

Ebben a kérdéscsoportban a válaszok értékeléséhez el kell kérni a „*társaság*” belső minőségellenőrzési szabályzatát és annak tartalmát át kell tekinteni. Meg kell vizsgálni, hogy a szabályzat tartalmazza-e a társaság méretének és működésének megfelelő belső minőségellenőrzési rendszer leírását, figyelembe veszi-e a „*társaság*” működési jellemzőit, méretét és egyéb sajátosságait, továbbá, hogy a követelményrendszer megfelel-e a standard előírásainak, kiterjed-e a rendszer minden elemére és a kijelölt eljárások, továbbá azok belső számonkérése kellő garanciát nyújt-e a belső ellenőrzés megvalósításához. El kell kérni továbbá a „*társaság*” önértékelési kérdőívét és meg kell állapítani, annak eredményét.

Értékelés

Az értékelést a „*társaság*” minőségellenőrzési szabályzatában foglaltak alapján kell elvégezni. Minden kérdésre „Nem”, a válasz, ha a „*társaság*” nem alakította ki a belső minőségellenőrzési rendszerét, és nem rendelkezik minőségellenőrzési szabályzattal.

Nem fogadható el az alkalmazott gyakorlatra történő hivatkozás olyan esetekben, amikor a kérdés a szabályzat minőségére vonatkozik. Nem fogadható el a szabályzatok elkészítésének támogatásaként kiadott Segédlet szabályzatként való bemutatása, amennyiben annak adaptálása nem, vagy nem megfelelően történt meg. A Segédletek nem helyettesítik automatikusan az adott minőségellenőrzési szabályzatot.

Dokumentumok

A dokumentum a „*társaság*” Minőségellenőrzési Szabályzata, valamint a szabályzatban szereplő eljárások elvégzéséről, vagy az eljárások során tapasztaltokról készített dokumentumok, alkalmazott ellenőrző listák.

Kérdések (1.)

5/a/2. melléklet 1.1. Rendelkezik-e a saját, kinyomtatott, hatályba léptetett szabállyal a könyvvizsgáló?

5/a/4. melléklet 1.1. Rendelkezik-e a saját, kinyomtatott, hatályba léptetett szabállyal a könyvvizsgáló?

5/a/6. melléklet 1.1. Kialakította-e a könyvvizsgáló társaság a saját minőségbiztosítási rendszerét, valamint megtörtént-e annak vezetői jóváhagyása és hatályba léptetése?

Értelmezés

Meg kell győződni arról, hogy elkészült-e a belső minőségellenőrzési rendszer szabályozása. Ellenőrizni kell a szabályzat elkészültének idejét, a jóváhagyás megtörténtét, valamint, hogy abban szerepelnek-e az egyéni könyvvizsgáló, illetve a társaság adatai, működési jellemzői.

Értékelés

A kérdés értékelése „Nem”, ha a szabályzatot nem tudják bemutatni, vagy csak a kamara által biztosított Segédlet áll rendelkezésre. Nem választ kell adni, ha a bemutatott szabályzatról nem lehet megállapítani, hogy az melyik könyvvizsgáló, illetve melyik társaság szabályzata.

Kérdések (2.)

5/a/2. melléklet 1.2. A szabályzat tartalma és terjedelme megfelel-e a könyvvizsgáló működési jellemzőinek, továbbá annak fennállása esetén hálózati hovatartozásának?

5/a/4. melléklet 1.2. A szabályzat tartalma és terjedelme megfelel-e a könyvvizsgáló működési jellemzőinek, továbbá annak fennállása esetén hálózati hovatartozásának?

5/a/6. melléklet 1.2. A szabályzat tartalma és terjedelme megfelel-e a társaság működési jellemzőinek, továbbá annak fennállása esetén hálózati hovatartozásának?

Értelmezés

Meg kell győződni arról, hogy a szabályzat tartalmazza-e a „**társaság**” adatait és működését. Ennek megfelelő-e a kialakított belső minőségellenőrzési rendszer.

A vizsgálónak meg kell ítélni, hogy a szabályzat nem általános-e. A minőségvizsgálónak ismerni kell, a vizsgált „**társaság**” működési formáját, tehát azt, hogy több könyvvizsgálót foglalkoztató társaság, egyéni vállalkozó, vagy egy aláíró könyvvizsgálót foglalkoztató társaság, továbbá hogy a könyvvizsgálatot asszisztenciával, vagy a nélkül látja-e el. Ennek ismeretében tudja a szabályzat tartalmát és terjedelmét és a szabályozott eljárások megfelelőségét megítélni.

Amennyiben több asszisztenssel (munkacsoport kialakításával) végzik a könyvvizsgálatot, két minőségellenőrzési szintet kell kidolgozni. Az egyik a munkacsoport szintjén végzett általános ellenőrzés, a másik a könyvvizsgáló ellenőrzése.

Mindenképpen szabályozni kell a felkért külső szakértő bevonásának, valamint a független minőségvizsgáló áttekintésének szükségességét.

Ellenőrizni kell, hogy kitér-e a szabályozás arra, hogy a követelményeket önmagukban, vagy valamely hálózat keretében fogalmazták meg. Rögzítették-e az alapvető minőségi követelményeket, a főbb eljárási szabályokat és az eljárások dokumentálási kötelezettségét, kitértek-e a Segédletben foglalt valamennyi szabályozási területre.

A szabályzat célja, hogy alkalmazásával biztosítható legyen a megfelelő minőségű munka, ezért az abban foglaltakat mindenkinek ismerni kell és be kell tartani. Ezért asszisztensek, valamint több aláíró könyvvizsgálóval működő társaságok esetén ellenőrizni kell, hogy rögzítették-e a társaság egészére érvényes eljárásokat, valamint a szabályzat megismerésének módszerét.

Értékelés

A kérdés értékelése „Nem”, ha a szabályzat az előírt követelmények tekintetében hiányos, vagy nem egyértelmű, továbbá, ha szükséges, de nem tér ki a társaság munkájában közreműködők kötelező tájékoztatására, továbbá annak módjára.

A kérdésre „Nem” értékelést kell adni, ha a szabályzat csak az ajánlott mintaszabályzatban foglalt követelményeket tartalmazza, de nem tünteti fel a könyvvizsgáló (társaság) adatait. Ez a feltétel egyéni könyvvizsgáló esetében is követelmény. Amennyiben a „*társaság*” nem tér ki a munkatársakkal szemben támasztott követelmények meghatározásának módjára, forrására, az alkalmazott munkapapírok eredetére, akkor azt írásban meg kell állapítani.

A hálózathoz történő csatlakozás nem általános a könyvvizsgálók körében Magyarországon. Ugyanakkor a csatlakozók belső minőségellenőrzési rendszerét a hálózat alapvetően meghatározza. A hálózat megfogalmazza a minőségi elvárásokat, ami a tagok részére kötelező. Ilyen esetben a minőségellenőrzési ellenőrzések nem lehet eltekinteni a hálózat által kialakított szabályoktól, követelményektől, kontrolloktól. Amennyiben ilyen esettel találkozik a minőségellenőr, és a „*társaság*” a hálózat minőségellenőrzési rendszerét alkalmazza, akkor annak ellenőrzését kell elvégezni. A tapasztalatokról a Minőségellenőrzési Bizottságot soron kívül értesíteni kell.

Kérdések (3.)

5/a/2. melléklet 1.3. A könyvvizsgáló által végzett önértékelés alapján megfelel-e a szabályzat az előírt követelményeknek?

5/a/4. melléklet 1.3. A könyvvizsgáló által végzett önértékelés alapján megfelel-e a szabályzat az előírt követelményeknek?

5/a/6. melléklet 1.3. A vezető tisztségviselő aláírásával megerősített, a társaság által elvégzett önértékelés alapján megfelel-e a szabályzat az előírt követelményeknek?

Értelmezés

A minőségellenőr alapvetően elfogadja a könyvvizsgáló önértékelését. Ennek eredményét csak abban az esetben változtatja meg, ha a vizsgálat során azt tapasztalja, hogy

- a szabályzat nem felel meg a standardokban és a segédletben előírt követelményeknek,
- nem tér ki minden területre,
- a szabályzat nem felel meg a könyvvizsgáló sajátosságainak,
- nem utal a működési formára és
- nem biztosítja az egységes eljárási rendet.

Értékelés

El kell kérni a „*társaság*” önértékelését. Amennyiben a megelőző kérdésekre egyértelműen „Igen” válasz adása volt indokolt, akkor az önértékelés eredményét el kell fogadni. Amennyiben a megelőző kérdések valamelyikére „Nem” válasz adása volt indokolt, akkor az önértékelés eredményétől függetlenül a kérdésre „Nem” választ kell adni.

Az önértékelés elfogadása esetén a kérdésre adandó választ az alábbiak szerint kell megállapítani: A program összesíti az „Igen” és „Nem” válaszokat, majd megállapítja ezen belül az „Igen” válaszok arányát. Amennyiben az „Igen” válaszok aránya magasabb, mint 80%, akkor „Igen” választ kell adni a kérdésre, amennyiben ez az arány 80%, vagy annál alacsonyabb, akkor a kérdésre adandó válasz „Nem”.

2. A felállított követelményrendszer alkalmazása, a vezetés minőségért való felelőssége

Általános értelmezés

A belső minőségellenőrzési szabályzatban megfogalmazott elvek és eljárások jóváhagyása, valamint ezek érvényesítése a társaság első számú vezetőjének felelőssége.

A vezetés felelőssége annak biztosítása, hogy az alkalmazottak a feladatot megértsék, munkájukat a minőségi követelményeknek megfelelően végezzék, továbbá az elvégzett munka minőségét ellenőrizzék.

A társaság alkalmazottai, munkatársai részére a megfelelő minőségű munka végzéséhez a szabályzat szolgál iránymutatásul. A vezetés felelőssége a minőségi munka feltételrendszerének kialakítása, fenntartása, fejlesztése. A hatékony működtetés érdekében a vezetés feladata az alkalmazottak szakmai ismereteinek fejlesztése, a teljesítmények értékelése és ennek érdekében az anyagi érdekeltség megteremtése, illetve a felelősségre vonás kezdeményezése.

Kérdés (4.)

5/a/6. melléklet 2.1. Felmérték, összegyűjtötték és elemezték-e az előző évi ellenőrzés tapasztalatait, meghozták-e a szükséges intézkedéseket a hiányosságok megszüntetése érdekében?

Értelmezés:

A kockázatmegosztás nélkül dolgozó, egyedüli aláíróként működő könyvvizsgáló esetében nem értelmezhető a kérdés, ezért az nem szerepel az 5/a/2. és 5/a/4. kérdőíveken.

Több könyvvizsgáló közreműködésével működő társaság esetén fontos a könyvvizsgálók és a munkatársak számára, hogy ismerjék a kialakított minőségellenőrzési rendszert, nyilvánvalóak legyenek a követelmények, továbbá érezzék az egységes belső rendszer biztonságát. Mindez csak akkor teljesülhet, ha mindenki megkapja és megismeri a szabályzatot, továbbá a vezetés szükség esetén gondoskodik a megfelelő konzultációról, hogy a szabályzatban foglalt követelmények egységes értelmezése és gyakorlati alkalmazása biztosítható legyen.

A minőségellenőrzési rendszer része a tapasztalatok folyamatos mérlegelése és értékelése. A rendszer hibáinak feltárása a vezető felelőssége, amit csak a tapasztalatok összegyűjtésével, elemzésével tud teljesíteni. A feltárt hiányosságokról, valamint a megújuló rendszerről, a változásokról, vagy a korábbi követelmények, eljárások megerősítéséről minden közreműködőt tájékoztatni kell.

A minőségellenőr a folyamat végrehajtásának dokumentumaiból tud véleményt alkotni arról, hogy eleget tesz a társaság a kérdésben foglalt követelménynek.

Értékelés

Amennyiben nincs írásos dokumentum a tapasztalatok összegyűjtéséről, elemzéséről, intézkedésekről, illetve a közreműködők tájékoztatásáról, akkor „Nem” választ kell adni.

Kérdés (5.)

5/a/6. melléklet 2.2. Értékelte-e a vezetés a munkatársak teljesítményét, megvalósult-e a megfelelő minőségű munka ösztönzése?

Értelmezés

A kockázatmegosztás nélkül dolgozó, egyedüli aláíróként működő könyvvizsgáló esetében nem értelmezhető a kérdés, ezért az nem szerepel az 5/a/2. és 5/a/4. kérdőíveken.

A társaságnál alapkövetelmény, hogy megfelelő minőségű munkát kell végezni, valamennyi a társaság által végrehajtott könyvvizsgálati megbízás során.

A minőségi követelmények betartásában érdekeltté kell tenni az alkalmazottakat. A belső érdekeltégi rendszert össze kell kapcsolni a minőségi követelmények teljesítésével. Meg kell vizsgálni, hogy a vezetés elismeri és jutalmazza-e a jó minőségű munkát és szankcionálja-e a nem megfelelő minőségű teljesítményt. Megvalósult-e a szabályzatban rögzített ösztönzés, illetve szankció, ha annak feltételei teljesültek.

Értékelés

„Igen” választ kell adni, ha a szabályzat tartalmazza az érdekeltég érvényesítés módjait, vagy utal annak alkalmazására és a „társaság” mérlegelte ezeket az éves értékelés során. Ha nem történt éves értékelés vagy elmaradt a szükséges felelősségre vonás és a díjazás csak a tulajdoni részesedés vagy a személyenként elért árbevétel arányában történt, akkor „Nem” választ kell adni.

3. Függetlenségi és összeférhetlenségi követelmények és eljárások

Általános követelmény

A könyvvizsgálókkal szembeni etikai követelményeket egyrészt a Magyar Könyvvizsgálói Kamaráról és a könyvvizsgálói tevékenységről szóló törvény előírásai, az IFAC Kódex (szakmai etikai alapelvek), másrészt a MKVK alapszabálya, mindenkor hatályos Etikai szabályzata (részletes etikai követelmények) tartalmazzák. A felsorolt dokumentumokban meghatározott szakmai etika alapelveket a követelmények megfogalmazásakor figyelembe kell venni.

Kérdések (6.)

5/a/2. melléklet 2.1. A kiválasztott megbízásoknál a saját szabályozásának megfelelően dokumentálta-e a könyvvizsgáló a függetlenségi és összeférhetlenségi követelmények érvényesülését a megbízókkal kapcsolatosan, illetve a közreműködő szakértők esetén?

5/a/4. melléklet 2.1. A kiválasztott megbízásoknál a saját szabályozásának megfelelően dokumentálta-e a könyvvizsgáló a függetlenségi és összeférhetlenségi követelmények érvényesülését a megbízókkal kapcsolatosan a munkatársak tekintetében, illetve a közreműködő szakértők esetén?

5/a/6. melléklet 3.1. A kiválasztott megbízásoknál a saját szabályozásának megfelelően dokumentálták-e a függetlenségi és összeférhetlenségi követelmények érvényesülését a megbízókkal kapcsolatosan a munkatársak tekintetében, illetve a közreműködő szakértők esetén?

Értelmezés

A „**társaság**” a belső minőségellenőrzési szabályzatában határozza meg azokat az elveket és eljárásokat, melyek betartása révén kellő bizonyosság szerezhető arról, hogy a társaság könyvvizsgálói és a könyvvizsgálatban résztvevő egyéb munkatársai megfelelnek az etikai és függetlenségi követelményeknek.

A szabályzatban rögzíteni kell a legfontosabb szempontokat, hogy a követelmények sérülése minden közreműködő esetén egyértelműen megállapítható legyen.

A társaság és munkatársai meg kell, hogy feleljenek a legfontosabb alapelveknek, melyek az alábbiak:

- a) Tisztességes magatartás
- b) Tárgyilagosság
- c) Szakmai kompetencia és megfelelő gondosság
- e) Hivatáshoz méltó magatartás.

Meg kell győződni, hogy a „**társaság**” helyesen értelmezte-e az etikai követelményeket, azokat a szabályzatban rögzítették-e és szabályozott-e a feltételeknek való folyamatos megfelelés rendszeres felülvizsgálata. Át kell tekinteni a szabályzatban szereplő ellenőrző lista tartalmát, amit össze kell hasonlítani a kiválasztott megbízásoknál a könyvvizsgálat során alkalmazott listákkal.

Az önmagukban, asszisztensek nélkül dolgozó könyvvizsgálók szabályzatában is meg kell határozni, hogy a könyvvizsgáló kerül minden olyan helyzetet, amely alkalmas lehet függetlensége veszélyeztetésére, nem nyújthat olyan ügyfélnek szolgáltatást, amelynél a függetlenség és összeférhetlenség megkérdőjelezhető lehet.

A függetlenségi követelményekről az igénybevett külső szakértőnek is nyilatkoznia kell. A külső szakértővel kötött szerződésnek tartalmaznia kell, hogy haladéktalanul értesíti a könyvvizsgálót a függetlenség vagy összeférhetlenség követelményében bekövetkezett változásról, vagy annak veszélyeztetésére vonatkozó új körülményről.

A függetlenség megsértését ki nem küszöbölhető esetekben a megbízás felmondása az indokolt.

Értékelés

„Igen” válasz adható, ha a kiválasztott megbízásoknál az ellenőrző lista az érintett évre minden közreműködő személy tekintetében elkészült, megfelel a Standard előírásainak, valamint a szabályzatban rögzített feltételeket tartalmazza. Amennyiben a szabályzat hiányos, vagy az alkalmazott lista nem tartalmaz minden függetlenségi és összeférhetlenségi követelményt, akkor „Nem” a válasz.

Társaságoknál a vezetés felelőssége, hogy tételesen meghatározza a függetlenséget és összeférhetlenséget veszélyeztető körülményeket és kapcsolatokat, továbbá előírja, hogy ezek megjelenését mennyi időn belül és ki felé kell bejelenteni. Erre tekintettel, amennyiben a feltételek megállapítása hiányos, vagy a nyilatkozatok kiállítása nem rendszeres, akkor az észrevételt a vezetés felé is meg kell fogalmazni.

Kérdések (7)

5/a/4. melléklet 2.2. Be tudta-e mutatni a könyvvizsgáló a függetlenséggel és összeférhetlenséggel érintett gazdálkodók folyamatosan vezetett és évenként aktualizált listáját?

5/a/6. melléklet 3.2. Be tudta-e mutatni a társaság a függetlenséggel és összeférhetlenséggel érintett gazdálkodók folyamatosan vezetett és évenként aktualizált listáját?

Értelmezés

A szabályzatnak ki kell térnie arra, hogy a függetlenséggel és összeférhetlenséggel érintett megbízókról listát kell készíteni, amit folyamatosan aktualizálni kell. Egyben meg kell határozni, hogy ki felelős a lista összeállításáért és aktualizálásáért. Független helyzetben nem lehet a megbízást elfogadni, továbbá ilyen helyzetben nem lehet jelentést kiadni. Ugyanakkor a megfelelő minőségben történő teljesítéséhez nem elegendő a döntéskor érvényes helyzetet ellenőrizni, a követelménynek a teljesítés egész időszakában meg kell felelni. Éppen ezért fontos, hogy a függetlenségi szabályok betartását ne csak a megbízás elfogadásakor és a jelentés kiadása előtt mérje fel a társaság. A megfelelő nyilatkozatok kiállításához, a változások bejelentéséhez minden közreműködőnek ismerni kell a megbízók aktuális listáját. Az asszisztens nélkül dolgozó egyéni könyvvizsgálónak csak a saját függetlenségét és összeférhetlenségét kell folyamatosan figyelemmel kísérnie, így nem terheli a lista készítésére és aktualizálására vonatkozó kötelezettség, ezért az 5/a/2. kérdőívben nem szerepel ez a kérdés.

Értékelés

Megfelelő a szabályozás, ha tartalmazza a felelős személyt és rendelkezik az aktualizálás gyakoriságáról. Ennek gyakorlati alkalmazását a felelős személy tudja megerősíteni.

„Nem” választ kell adni, ha a feltételek megváltozására irányuló bejelentési kötelezettséget, valamint annak módját és idejét nem rögzíti egyértelműen a szabályzat, vagy nem tudják bemutatni a megbízók aktuális listáját.

Egyedüli könyvvizsgáló esetén elfogadható, hogy az ő felelőssége teljeskörű, ezért nem szükséges a szabályzatban a felelős személy kijelölése.

Egyedüli könyvvizsgáló egyetlen asszisztense esetén akkor lehet eltekinteni a gazdálkodók aktuális listájának vezetésétől, ha az asszisztens, a könyvvizsgálóhoz hasonlóan minden

megbízó vonatkozásában évente megvizsgálja a függetlenségi és összeférhetetlenségi követelmények érvényesülését.

Több asszisztens alkalmazása esetén egyedüli könyvvizsgálónál sem lehet eltekinteni az érintett gazdálkodók aktualizált listájának vezetésétől. Ha ennek a követelménynek nem tett eleget a könyvvizsgáló, akkor „Nem” választ kell adni.

4. Megbízások elfogadása és megtartása

Általános követelmény

A társaságnak a megbízás elfogadása előtt mérlegelni kell, hogy a feladat vállalható. Ennek során meg kell győződni arról, hogy az ügyfél tisztességét illetően nem merülnek fel lényeges kételyek, továbbá, hogy a társaság képes a megbízás végrehajtására, valamint megfelel az etikai követelményeknek.

Kérdések (8.)

5/a/2. melléklet 3.1. A kiválasztott megbízásoknál a saját szabályozásának megfelelően alkalmazta-e a könyvvizsgáló az ügyfél elfogadására/megtartására vonatkozó ellenőrző listát?

5/a/4. melléklet 3.1. A kiválasztott megbízásoknál a saját szabályozásának megfelelően alkalmazta-e a könyvvizsgáló az ügyfél elfogadására/megtartására vonatkozó ellenőrző listát?

5/a/6. melléklet 4.1. A kiválasztott megbízásoknál a saját szabályozásának megfelelően alkalmazta-e a társaság az ügyfél elfogadására/megtartására vonatkozó ellenőrző listát?

Értelmezés

A társaságnak el kell végezni a leendő ügyfelek értékelését és folyamatos jelleggel át kell tekinteni a meglévő ügyfeleket. A feladat végrehajtása során a szabályzatban rögzített eljárásokat kell lefolytatnia.

Az ügyfél elfogadásáról vagy megtartásáról történő döntés meghozatalakor mérlegelni kell a megbízó tulajdonosainak, vezetőinek kilétét, szándékait, üzleti hírnevét, magatartását, pénzmosásban való érintettségét és egyéb megnyilvánulásait, melyek az ügyfél tisztességét megkérdőjelezzik. Mérlegelni kell továbbá, hogy a társaság rendelkezik-e a szükséges képességekkel és kompetenciával, idővel és erőforrással, ahhoz, hogy elfogadja a megbízást.

Ha a társaság olyan információhoz jut, amelynek birtokában nem fogadta volna el a megbízást, akkor a megbízást és az ügyfélkapcsolatot illetően megfelelő döntést kell hoznia. A döntés meghozatalakor mérlegelni kell az egyéb jelentési kötelezettségeket is.

Az egyedül dolgozó könyvvizsgálónak is rögzítenie kell a szabályzatában, hogy az ügyfelek és megbízások konkrét elfogadásakor és megtartásakor mérlegeli a megbízás feltételeit. Ennek keretében felméri a megbízáshoz szükséges szakmai ismeretet és egybeveti a rendelkezésre álló, saját szakmai ismeretével. Neki is mérlegelnie kell a megbízás végrehajtásához és a minőségellenőrzéshez szükséges személyi, anyagi, határidőbeli feltételek meglétét, a vizsgálat hatókörét, a szükséges információkat hordozó hozzáférhető adatbázist, melyek alapján meghozza a döntést.

Értékelés

„Igen” válasz akkor adható, ha a szabályzat egyértelműen meghatározza az ellenőrző lista tartalmát és az ellenőrző lista alkalmas arra a legfontosabb követelmények mérlegelésére. Ennek megfelelően állítják össze a szabályzat mellékletét képező ellenőrző listát, amit a gyakorlatban megfelelően alkalmaznak.

Kérdések (9.)

5/a/2. melléklet 3.2. Megbízástól való visszalépés esetén alkalmazta-e a könyvvizsgáló az ügyfélkapcsolat megszakítására vonatkozó eljárásokat, továbbá eleget tett-e a bejelentési kötelezettségeknek?

5/a/4. melléklet 3.2. Megbízástól való visszalépés esetén alkalmazta-e a könyvvizsgáló az ügyfélkapcsolat megszakítására vonatkozó eljárásokat, továbbá eleget tett-e a bejelentési kötelezettségeknek?

5/a/6. melléklet 4.2. Megbízástól való visszalépés esetén alkalmazta-e a társaság az ügyfélkapcsolat megszakítására vonatkozó eljárásokat, továbbá eleget tett-e a bejelentési kötelezettségeknek?

Értelmezés

A megbízás elfogadásakor, vagy megtartásakor mérlegelni kell az ügyfél kapcsolatait és körülményeit, a könyvvizsgálói munka feltételeit, továbbá az etikai követelmények érvényesülését. Indokolt esetben dönteni kell a megbízás elutasításáról.

Ha a „társaság” olyan információhoz jut, amelynek birtokában a megbízást nem fogadta volna el, akkor a szakmai és jogi felelősségeket mérlegelnie kell annak eldöntéséhez, hogy szükség van-e a megbízástól való visszalépésre, illetve az ügyféllel való kapcsolat megszakítására. Amennyiben a határozott idejű megbízás lejárt előtt a megbízó legfőbb szerve a könyvvizsgáló visszahívásáról dönt, akkor szintén meg kell szüntetni a megbízási szerződést. A megbízástól való visszalépésre, vagy az ügyfélkapcsolat megszakítására vonatkozó döntések alapjául szolgáló információkat a könyvvizsgálónak dokumentálnia kell. A könyvvizsgáló felmondásáról és annak indokáról az ügyfelet írásban kell tájékoztatni. A határozott idejű szerződés lejárt előtti megszűnését a könyvvizsgáló köteles a Cégbíróság és a Közfelügyelet felé írásban bejelenteni.

A Cégbíróság felé történő bejelentés a könyvvizsgáló alapvető érdeke. A szerződés időközi megszűnése esetén, amennyiben a megbízó nem teszi meg a szükséges lépéseket, a megválasztás időszakára cégjogilag könyvvizsgáló marad. Írásbeli bejelentése alapján a Cégbíróság figyelmezteti a céget az új könyvvizsgáló megválasztásával és bejelentésével kapcsolatos feladataira, amiről a könyvvizsgáló is értesítést kap. Ez az értesítő levél a későbbiekben felmerülő esetleges könyvvizsgálói kötelezettség megítélését egyértelművé teszi.

Nem kell a Cégbíróság felé bejelentést tenni, ha a könyvvizsgáló rendelkezik az új könyvvizsgáló megválasztásának és cégbírósági bejelentésének bizonyítékával.

Nincs bejelentési kötelezettség a Közfelügyelet felé, ha a megbízási szerződés közös megegyezéssel szűnik meg, vagy a könyvvizsgálói kötelezettség a továbbiakban jogszabályváltozás miatt nem áll fenn.

Értékelés

Ha valamelyik megbízónál sor került a szerződés lejárat előtti megszüntetésére, akkor ellenőrizni kell, hogy a követelményeknek megfelelően járt-e el a könyvvizsgáló. Amennyiben a megfelelő eljárás dokumentumai rendelkezésre állnak, akkor a válasz „Igen”. A tájékoztatási és bejelentési kötelezettség elmulasztása esetén „Nem” választ kell adni. Ha nem történt visszalépés, akkor a válasz N/É.

5. Emberi erőforrások

Általános követelmények

A „*társaság*”-nak olyan személyi állománnyal kell rendelkeznie, akik megszerezték és folyamatosan szinten tartják a szakmai ismereteket és felkészültségüket, melyek szükségesek ahhoz, hogy kötelezettségüket kellő gondossággal tudják teljesíteni.

A vezetés felelőssége, hogy elegendő és megfelelő munkatárssal rendelkezzen a megbízások szakmai standardok szerinti végrehajtásához, a megfelelő jelentések kibocsátásához. A vezetés felelőssége továbbá, hogy a munkatársak részére biztosítsa a megfelelő felkészültség elérésének feltételeit, a szakmai standardok megismerését és megfogalmazza azokat az elvárásokat, melyeket a megfelelő szakmai fejlődés érdekében teljesíteni kell.

Kérdések (10.)

5/a/2. melléklet 4.1. A kiválasztott megbízásokat a szakmai, jogi szabályozásokra és a rendelkezésre álló idő- és erőforrás tényezőkre tekintettel vállalta, illetve teljesítette-e a könyvvizsgáló?

5/a/4. melléklet 4.1. A kiválasztott megbízásokat a szakmai, jogi szabályozásokra és a rendelkezésre álló idő- és erőforrás tényezőkre tekintettel vállalta, illetve teljesítette-e a könyvvizsgáló?

5/a/6. melléklet 5.1. A kiválasztott megbízásokat a szakmai, jogi szabályozásokra és a rendelkezésre álló idő- és erőforrás tényezőkre tekintettel vállalta, illetve teljesítette-e a társaság?

Értelmezés

A könyvvizsgáló cégnek olyan személyi állománnyal kell rendelkeznie, akik megszerezték, és folyamatosan szinten tartják szakmai ismereteiket és felkészültségüket, ami ahhoz szükséges, hogy kötelezettségeiket kellő gondossággal tudják teljesíteni, továbbá képesek arra, hogy megfelelő jelentést bocsássanak ki. A belső minőségi követelmények között meg kell határozni, hogy milyen típusú megbízásoknál milyen minősítéssel, gyakorlattal rendelkező könyvvizsgáló jelölhető ki, továbbá milyen egyéb jogi követelményekre kell tekintettel lenni. A jogszabályban meghatározott elfogadási korlátok, kötelező rotáció és egyéb követelmények esetén elegendő a megfelelő jogszabályra történő hivatkozás.

Az újonnan belépő alkalmazottaknak meg kell ismerni a belső minőségi követelményeket, aminek ki kell terjedni a szakmai standardok és szabályozási, valamint jogi követelmények

ismeretére is. A szabályzatnak tartalmazni kell a szakmai követelményekre és képzésre vonatkozó irányelveket és ezek megvalósítására vonatkozó eljárási gyakorlatot.

A kérdést az asszisztensek nélkül, egyedül dolgozó könyvvizsgálók esetében önmagukkal szemben megfogalmazott követelményként kell szabályozni és alkalmazni.

Értékelés

Ha a megbízás elfogadása előtt alkalmazott ellenőrző lista alapján a szabályozási és jogi követelményeknek való megfelelést ellenőrizték, akkor Igen választ kell adni. Amennyiben a megbízás elfogadásának / megtartásának mérlegelése elmaradt, vagy az alkalmazott ellenőrző lista nem tartalmazza a szabályozási és jogi szempontokat, akkor „Nem” választ kell adni.

Kérdések (11.)

5/a/4. melléklet 4.2. Értékelte-e a könyvvizsgáló az asszisztensek teljesítményét, megvalósult-e a megfelelő minőségű munka ösztönzése?

5/a/6. melléklet 5.2. Értékeli-e a vezetés a munkatársak teljesítményét, biztosítja-e, hogy a munkatársak a megfelelő minőségi munka végzésében legyenek érdekeltek, rendelkezésre állnak-e az erről szóló előző évi dokumentumok?

Értelmezés

A belső minőségellenőrzési rendszer kialakítása és működtetése során a „*társaság*”-nak elsősorban a minőségi követelményeket kell szem előtt tartania. A megfelelő alkalmazás feltételei, hogy ismertessék a munkatársakkal a velük kapcsolatos elvárásokat, rendszeresen értékeljék a teljesítményüket, tegyék egyértelművé, hogy előléptetésük alapvetően a teljesítmény minőségétől és az etikai alapelvek betartásától függ.

A teljesítményértékelési rendszer kialakítását, menetét a szabályzatban kell rögzíteni. A teljesítményértékelés a vezetés felelőssége. A teljesítményértékelés akkor éri el a célját, ha annak eredményét a későbbi feladat meghatározások, anyagi juttatások megállapításánál figyelembe veszik. Ezek eléréséhez a teljesítményértékelések dokumentálása, összegzése és a tapasztalatok értékelése szükséges. A belső dokumentálási követelményeket a szabályzatban rögzíteni kell. A teljesítményértékelés fontosságát erősíti, ha a követelményeknek történő meg nem felelés fegyelmi eljárást vonhat maga után.

Az asszisztens nélkül dolgozó egyéni könyvvizsgálók esetén nem értelmezhető mások teljesítményének értékelése, ezért az 5/a/2. kérdőíven nem szerepel ez a kérdés.

Értékelés

Amennyiben az előző évi munka értékelése dokumentáltan megtörtént, akkor „Igen” válasz adható. Egyénileg dolgozó könyvvizsgáló esetén elfogadható az asszisztens munkájának szóbeli értékelés is, ha a szabályzatban nem rögzítettek eltérő dokumentálási kötelezettséget. Több könyvvizsgálót foglalkoztató társaság esetén az előző évi értékelést tartalmazó dokumentumok hiányában „Nem” választ kell adni.

6. A megbízás végrehajtásával kapcsolatos minőségi követelmények

Általános követelmény

Az adott megbízás könyvvizsgálata során olyan minőségellenőrzési eljárásokat kell megvalósítani, melyek a „társaság” irányelveivel és eljárásaival összefüggésben az adott feltételek között alkalmazandók.

A megbízások megfelelő minőségben történő elvégzése érdekében ellenőrizni kell a megbízás ismeretét, a munka menetét, a felmerülő kérdések megfelelő kezelését, a munka eredményének áttekintését, a következtetések helyességét, továbbá a célok elérését. A szabályzatban rögzíteni kell azokat a minőségellenőrzési eljárásokat, melyeket a könyvvizsgáló és a közreműködő személyek kötelesek alkalmazni a társaság által megfogalmazott minőségi követelmények elérése érdekében. A követelmények meghatározása akkor elfogadható, ha megfelelnek a standardokban foglaltaknak, betarthatók és biztosítják a munka megfelelő minőségű teljesítését.

Kérdések (12.)

5/a/2. melléklet 4.2. Alkalmaz-e a könyvvizsgáló a standardoknak megfelelő könyvvizsgálati munka elősegítése érdekében számítógépes programot vagy saját munkapapírokat, ellenőrző listákat?

5/a/4. melléklet 4.3. Kidolgozott-e, illetve alkalmaz-e a könyvvizsgáló a standardoknak megfelelő könyvvizsgálati munka elősegítése érdekében szabványosított munkapapírokat, ellenőrző listákat?

5/a/6. melléklet 6.1. Kidolgozta-e és be tudja-e mutatni a társaság a standardoknak megfelelő könyvvizsgálati munka elősegítése érdekében alkalmazott számítógépes programot vagy rendszeresített munkapapírokat, ellenőrző listákat?

Értelmezés

A belső minőségellenőrzési rendszer kialakításának legfontosabb célja, hogy a könyvvizsgálati munkával szemben támasztott standardban megfogalmazott követelmények és a társaságon belül meghatározott minőségi célkitűzések teljesüljenek. Ennek érdekében a szabályzatban rögzíteni kell azokat a minőségellenőrzési eljárásokat, melyeket a vezetés, az aláíró könyvvizsgáló és az egyéb közreműködő személyek kötelesek alkalmazni.

A követelményeknek megfelelő munka végzését segítik az egységesített tervek, programok, munkapapírok, ellenőrző listák és szabályozott munkafolyamatok. Ezek kidolgozása és kötelező alkalmazása biztosítja, hogy a közreműködő személyek munkájuk során megfeleljenek a társaság minőségi követelményeinek.

A megbízások megfelelő minőségben történő elvégzése érdekében ellenőrizni kell a megbízás ismeretét, a munka menetét, a felmerülő kérdések kezelését, a munka eredményének áttekintését, a következtetések helyességét, továbbá a célok elérését.

A követelmények ellenőrzését minden témakörben a dokumentációra támaszkodva lehet elvégezni. Ennek megfelelően a társaság egészére meg kell határozni a minimális dokumentálási kötelezettséget, melynek egységes alkalmazása és ellenőrzése minden megbízás esetén érvényes. Ez biztosítható valamilyen számítógépes program alkalmazásával, vagy saját munkapapírok kidolgozásával.

Az önmagukban dolgozó könyvvizsgálóra is érvényes követelmény, hogy a könyvvizsgálat végrehajtása során folyamatosan értékeljék az eljárások eredményeit és ennek megfelelően szükség szerint módosítsák a könyvvizsgálói programot és az átfogó könyvvizsgálói tervet. Ennek megfelelően a folyamatok rögzítése, dokumentálása ilyenkor is követelmény.

Értékelés

Amennyiben az ellenőrzésre kiválasztott megbízások esetében a rendelkezésre álló dokumentumok alapján a könyvvizsgálói munka folyamata nyomon követhető, akkor „Igen” választ kell adni. Ha bármelyik megbízásnál a könyvvizsgálói munka valamelyik szakaszát egyáltalán nem dokumentálták, akkor a kérdésre adandó válasz „Nem”.

Kérdések (13.)

5/a/2. melléklet 4.3. Alkalmazott-e a könyvvizsgáló megfelelő tartalmú áttekintő listát a vélemény kialakítása előtt?

5/a/4. melléklet 4.4. Alkalmazott-e a könyvvizsgáló megfelelő tartalmú áttekintő listát a vélemény kialakítása előtt?

5/a/6. melléklet 6.2. Alkalmazták-e a társaság könyvvizsgálói a megfelelő tartalmú áttekintő listát a vélemény kialakítása előtt?

Értelmezés

Minden megbízás elvégzésekor, az elvégzett munka megfelelő minőségéről való meggyőződés érdekében, a könyvvizsgálónak a megbízásra adott vélemény kiadása előtt ismételten ellenőriznie kell, hogy;

- a munkát a szabályozási és jogi követelményeknek megfelelően hajtották-e végre,
- megbízásra vonatkozó vizsgálati standardelírások teljesültek-e,
- indokolt esetben a tervezett megközelítés megfelelő módosítása helyesen történt-e,
- a szükséges konzultáció megtörtént-e, a levont következtetéseket dokumentálták-e, valamint a konzultáció következtetései megvalósultak-e,
- a végrehajtott munkának megfelelő-e a dokumentálása,
- további mérlegelést igénylő jelentős kérdések merültek-e fel és maradtak-e fenn,
- a végrehajtott munka a megszerzett bizonyítékok elegendőek-e és megfelelőek-e a jelentés alátámasztásához, a levont következtetéseket dokumentálták-e,
- a megbízás eljárás célkitűzését sikerült-e elérni?

A végrehajtásra vonatkozó minőségi kritériumok teljesüléséről a megbízásra adott vélemény kiadása előtt az áttekintő lista kitöltése és aláírása szolgál dokumentumként.

Értékelés

Mindenképpen „Nem” választ kell adni a kérdésre, ha a társaság nem állította össze a megfelelő tartalmú áttekintő listát, vagy a mintában szereplő megbízásoknál nem végezték el a szabályzatban megfogalmazott áttekintést.

Egyedül dolgozó könyvvizsgáló esetén is „Nem” választ kell adni, ha a mintaként kijelölt megbízások áttekintése és annak dokumentálása nem felel meg az értelmezésben meghatározott követelményeknek.

„Nem” választ kell adni akkor is, ha az áttekintés csak formailag, a listában megjelölt témakörök kipipálásával történt meg, de a megbízás teljesítése során elkészített dokumentumok nem támasztják alá az áttekintés során adott válaszokat.

Kérdések (14.)

5/a/2. melléklet 4.4. Mérlegelte-e a könyvvizsgáló a külső szakértővel történő konzultáció szükségességét a követelményeknek megfelelő szempontok szerint?

5/a/4. melléklet 4.5. Mérlegelte-e a könyvvizsgáló a külső szakértővel történő konzultáció szükségességét a követelményeknek megfelelő szempontok szerint?

5/a/6. melléklet 6.3. Mérlegelték-e a könyvvizsgálók a belső vagy külső szakértővel történő konzultáció szükségességét a követelményeknek megfelelő szempontok szerint?

Értelmezés

Valahányszor szükségessé válik, konzultációt kell folytatni a könyvvizsgáló cégen belül és kívül azokkal, akik megfelelő speciális szaktudással rendelkeznek.

Konzultációt igénylő kérdések előfordulhatnak a téma jellegéből, a feladat bonyolultságából vagy különleges helyzetekből fakadóan. A megfelelő minőségű munka érdekében a magas kockázattal járó esetekben konzultációt kell folytatni.

Egyéni vállalkozóként, vagy kockázat megosztás nélkül társaságban dolgozó könyvvizsgáló konzultációra külső szakembert vehet igénybe.

A társaságnak, és az egyedül dolgozó könyvvizsgálónak is meg kell határozni azokat az eseteket, amikor a konzultáció szükségessé válik. A szabályzatban rögzíteni kell, hogy mikor szükséges konzultációt folytatni és milyen szempontok szerint kell kijelölni a konzultációs partnert.

A könyvvizsgálat tervezésekor át kell tekinteni a feladatot, a megbízás körülményeit és mérlegelni kell a kockázatot. Mindezek ismeretében lehet dönteni arról, hogy szükséges-e a konzultáció vagy sem.

Értékelés

Amennyiben a tervezési munka során a szabályzatban meghatározott szempontoknak megfelelően mérlegelték a konzultáció szükségességét, akkor annak eredményétől függetlenül „Igen” választ kell adni. Szintén „Igen” válasz adható, ha a konzultációra ténylegesen sor került. Amennyiben nem dokumentálták a konzultáció mérlegelését és a szabályzat alapján a fennálló körülmények miatt szükséges lett volna a konzultáció, akkor a válasz „Nem”.

Kérdések (15.)

5/a/2. melléklet 4.5. Külső szakértővel történő konzultáció esetén rendelkezésre állnak-e annak dokumentumai, beleértve annak vizsgálatát is, hogy a szakértő rendelkezik a megfelelő szakmai és egyéb speciális ismeretekkel, gyakorlattal?

5/a/4. melléklet 4. 6. Külső szakértővel történő konzultáció esetén rendelkezésre állnak-e annak dokumentumai, beleértve annak vizsgálatát is, hogy a szakértő rendelkezik a megfelelő szakmai és egyéb speciális ismeretekkel, gyakorlattal?

5/a/6. melléklet 6.4. A külső vagy belső szakértővel történő konzultáció esetén rendelkezésre állnak-e annak dokumentumai, beleértve annak vizsgálatát is, hogy a szakértő rendelkezik a megfelelő szakmai és egyéb speciális ismeretekkel, gyakorlattal?

Értelmezés

A konzultációkról írásbeli emlékeztetőt kell készíteni. Ennek felelősei a konzultáción jelenlévő, aláíró könyvvizsgálók. A szabályzatban meghatározott szempontok alapján kijelölt szakértő véleménye a társaság részére mértékadó forrást jelent. Amennyiben a szakértő véleménye jelentősen eltér a könyvvizsgáló (társaság) véleményétől, akkor az ügyvezetés részére megoldási javaslatot kell tennie. A szakértővel folytatott konzultáció eredménye befolyásolja a könyvvizsgálói véleményt, ezért fontos, hogy a kiválasztott személy megfelelő szakértelemmel, gyakorlattal, ítélőképességgel rendelkezzen, megfeleljen az etikai követelményeknek és képes legyen a korrekt vélemény megfogalmazására. Ennek érdekében a megfelelő figyelmet kell fordítani a szakértő személy alkalmasságára.

Értékelés

„Igen” válasz akkor adható, ha a mérlegelés során a szakértő szükségességét és alkalmasságát is vizsgálták, továbbá a konzultációról és annak eredményéről feljegyzést készítettek, melynek eredményét a vélemény során figyelembe vették. „Nem” választ kell adni, ha a vizsgálatra kiválasztott megbízásnál indokolt lett volna a konzultáció, de erre nem került sor. Amennyiben a vizsgált időszakban egy megbízónál sem volt indokolt a szakértővel történő konzultáció, akkor a kérdés nem értelmezhető, tehát a válasz N/É.

Kérdések (16.)

5/a/2. melléklet 4.6. Mérlegelte-e a könyvvizsgáló az általa felkérendő független minőségvizsgáló áttekintésének szükségességét a követelményeknek megfelelő szempontok szerint?

5/a/4. melléklet 4.7. Mérlegelte-e a könyvvizsgáló az általa felkérendő független minőségvizsgáló áttekintésének szükségességét a követelményeknek megfelelő szempontok szerint?

5/a/6. melléklet 6.5. Mérlegelték-e a könyvvizsgálók az általuk felkérendő független minőségvizsgáló áttekintésének szükségességét a követelményeknek megfelelő szempontok szerint?

Értelmezés

A minőségi követelmények maradéktalan érvényesüléséhez, a jelentős döntések és a jelentős összeállításánál levont következtetések objektív értékelésének megítéléséhez, meghatározott megbízásoknál a megbízásban egyébként részt nem vevő független könyvvizsgáló (mint minőségvizsgáló) áttekintése indokolt.

A minőségvizsgáló feladata a könyvvizsgálói kockázat minimalizálása. Ennek megfelelően a könyvvizsgálói vélemény kiadása előtt kell áttekintenie a munkapapírokat, felülvizsgálnia az alkalmazott eljárásokat, valamint azok összhangját a kockázatbecsléssel, továbbá át kell tekintenie a következtetések helyességét.

A minőségvizsgálatot úgy kell megszervezni, hogy az a megbízó bonyolultságára tekintettel a vélemény kiadása előtt befejeződjön.

A megbízáshoz kapcsolódó minőségvizsgáló alkalmasságát a szakmai képesítés, a tapasztalat és tekintély, valamint a minőségvizsgáló objektivitása határozza meg.

A független minőségvizsgáló kijelölése a megbízás elfogadásakor történik, egyeztetve a megbízóval.

A független áttekintés indokait a társaságnak a minőségellenőrzési szabályzatban kell rögzíteni. Indokolt a független áttekintés jogszabály alapján, közérdeklődésű beszámolóknál, speciális szakértelmet igénylő esetben, minősített előző évi záradék esetén, előírt értékhatár feletti megbízásoknál és minden olyan esetben, amikor a társaság azt szükségesnek ítéli. A társaságnak az indokoltságot a kockázatok mérlegelésével kell megállapítani.

Egyéni vállalkozóként, vagy kockázat megosztás nélkül társaságban dolgozó könyvvizsgáló minőségvizsgálatra külső független könyvvizsgálót kérhet fel.

A független áttekintés nem csökkenti a megbízásért felelős könyvvizsgáló felelősségét.

Értékelés

Amennyiben a tervezési munka során a szabályzatban meghatározott szempontoknak megfelelően mérlegelték a független minőségvizsgáló áttekintésének szükségességét, akkor annak eredményétől függetlenül „Igen” választ kell adni. Szintén „Igen” válasz adható, ha a minőségvizsgáló áttekintése ténylegesen megtörtént.

Amennyiben nem dokumentálták a minőségvizsgálat mérlegelését és a szabályzat alapján a fennálló körülmények miatt szükséges lett volna annak áttekintése, de az nem történt meg, akkor a válasz „Nem”.

Kérdések (17.)

5/a/2. melléklet 4.7. Tőzsdén jegyzett vagy közérdeklődésre számot tartó megbízó esetén megtörtént-e a független könyvvizsgálói áttekintés?

5/a/4. melléklet 4.8. Tőzsdén jegyzett vagy közérdeklődésre számot tartó megbízó esetén megtörtént-e a független könyvvizsgálói áttekintés?

5/a/6. melléklet 6.6. Tőzsdén jegyzett vagy közérdeklődésre számot tartó megbízó esetén megtörtént-e a független könyvvizsgálói áttekintés?

Értelmezés

A tőzsdén jegyzett társaságok beszámolójának könyvvizsgálata kiemelten magas kockázattal jár, ezért esetükben kötelező a független áttekintés. A közérdeklődésre számot tartó társaságok beszámolójának könyvvizsgálata szintén jelentős kockázattal jár, ezért 2008-tól esetükben is kötelező a minőségvizsgálat.

Értékelés

Amennyiben a szabályzat a kritériumrendszer felállításakor a tőzsdén jegyzett társaságot nem szerepeltette, azon megbízások között, amelyeknél független minőségvizsgáló kijelölése (felkérése) kötelező, úgy az értékelés „Nem”. Amennyiben nem dokumentálták a minőségvizsgálat mérlegelését és a szabályzat alapján a fennálló körülmények miatt szükséges lett volna annak áttekintése, de az nem történt meg, akkor a válasz „Nem”.

Ha a szabályzat 2007. évben, csak a tőzsdén jegyzett társaság könyvvizsgálatánál írta elő kötelezően a független minőségvizsgáló alkalmazását, és ennek megfelelően jártak el, de 2008-ban módosították a szabályozást és a gyakorlatot, a válasz lehet „Igen”.

Kérdések (18.)

5/a/2. melléklet 4.8. Független minőségvizsgáló áttekintése esetén rendelkezésre állnak-e a részletes felülvizsgálat dokumentumai?

5/a/4. melléklet 4.9. Független minőségvizsgáló áttekintése esetén rendelkezésre állnak-e a részletes felülvizsgálat dokumentumai?

5/a/6. melléklet 6.7. Független minőségvizsgáló áttekintése esetén rendelkezésre állnak-e a részletes felülvizsgálat dokumentumai?

Értelmezés

A független minőségvizsgálóval folytatott konzultációt, illetve a minőségvizsgáló által végzett áttekintést dokumentálni kell. A dokumentációnak elegendően teljeskörűnek és részletesnek kell lennie ahhoz, hogy elősegítse a felvetett kérdés értelmezését, a döntés alapját és a meghozott döntést, a minőségellenőrzési eljárásokat, továbbá azt a tényt, hogy a minőségellenőrzést a vélemény megfogalmazása előtt elvégezték és annak eredményeként a minőségvizsgáló nem jutott olyan információhoz, ami alapján úgy vélhetné, hogy az aláíró könyvvizsgáló által meghozott döntések és levont következtetések nem voltak megfelelőek.

A független áttekintés dokumentálásakor a minőségvizsgálónak nyilatkozni kell arról, hogy az áttekintés alapján megállapítható-e, hogy;

- a minőségellenőrzést a vizsgált megbízásnál végrehajtották,
- a minőségellenőrzést a jelentés kiadása előtt befejezték,
- a könyvvizsgálói döntések és a következtetések megfelelőek.

Értékelés

Az értékelés során akkor adható „Igen” válasz, ha a dokumentumok alapján egyértelműen megállapítható, hogy indokolt esetben a független minőségvizsgáló felkérése megtörtént, áttekintette a munkapapírokat, felülvizsgálta az elvégzett feladatokat, véleményezte a levont következtetéseket, a munkát a könyvvizsgálói vélemény kiadása előtt befejezte és annak eredményéről írásban nyilatkozott.

„Nem” választ kell adni, ha a vizsgálatra kiválasztott megbízásnál indokolt lett volna a független minőségvizsgáló áttekintése, de erre nem került sor, vagy a dokumentáció hiányos. Amennyiben a vizsgált időszakban egy megbízónál sem volt indokolt független minőségvizsgálót felkérni, akkor a kérdés nem értelmezhető, tehát a válasz N/É.

7. Dokumentálás

Általános követelmény

A társaságnak olyan minőségellenőrzési rendszert kell kialakítania, ami megfelelő dokumentálási kötelezettséget ír elő a minőségellenőrzési rendszer egyes elemei működésének a bizonyítására.

Kérdések (19.)

5/a/4. melléklet 5.1. Dokumentáltan igazolta-e a könyvvizsgáló, hogy a szabályzatot az asszisztensek is megismerték?

5/a/6. melléklet 7.1. Dokumentáltan igazolták-e, hogy a szabályzatot a munkatársak is megismerték?

Értelmezés

Több könyvvizsgáló közreműködésével működő társaság esetén fontos a könyvvizsgálók és a munkatársak számára, hogy ismerjék a kialakított minőségellenőrzési rendszert, nyilvánvalóak legyenek a követelmények, továbbá érezzék az egységes belső rendszer biztonságát. Mindez csak akkor teljesülhet, ha mindenki megkapja és megismeri a szabályzatot, továbbá a vezetés szükség esetén gondoskodik a megfelelő konzultációról, hogy a szabályzatban foglalt követelmények egységes értelmezése és gyakorlati alkalmazása biztosítható legyen. A szabályzat megismerésének igazolása történhet a szabályzat mellékleteként csatolt záradék aláírásával, külön nyilatkozat adásával és egyéb módon adott írásbeli megerősítés útján.

Értékelés

A szabályzat munkatársak általi megismerését mindenképpen írásban kell igazolni. Amennyiben a társaságnál minden alkalmazottat írásban nyilatkoztattak a szabályzat megismeréséről, akkor annak formai megoldásától függetlenül „Igen” válasz adható. A szóbeli megerősítés nem fogadható el, ezért írásos megerősítés hiányában a válasz „Nem”. Az asszisztens nélkül dolgozó egyéni könyvvizsgálók esetén a kérdés nem szerepel a kérdőívben, mivel az nem értelmezhető.

Kérdések (21.)

5/a/4. melléklet 5.2. Dokumentáltan igazolta-e a könyvvizsgáló, hogy az etikai követelményeknek az asszisztensek is megfelelnek?

5/a/6. melléklet 7.2. Dokumentáltan igazolták-e, hogy az etikai követelményeknek a munkatársak valamennyien megfelelnek?

Értelmezés

A szabályzatnak tartalmazni kell, hogy a könyvvizsgálat folyamatában résztvevő minden személynek meg kell felelni az etikai és függetlenségi követelményeknek. A szabályozás akkor megfelelő, ha egyértelműen meghatározzák a követelményeket és a vizsgálat

módszerét, gyakoriságát. Alapvető elvárás, hogy a feltételek ellenőrzésére legalább évente sor kerüljön. Ennek megfelelően minden beszámoló vizsgálatához kapcsolódnia kell egy ellenőrző listának, melynek értékelésével megállapítható, hogy a közreműködő személy megfelel-e az etikai követelményeknek. Egyéni könyvvizsgáló esetén a könyvvizsgáló felelőssége az etikai vizsgálat az asszisztens vonatkozásában is. Több könyvvizsgálót foglalkoztató társaság esetén a vezetés felelőssége a megfelelő eljárások kidolgozása és az ellenőrzések végrehajtása. A konkrét könyvvizsgálatban közreműködő személyek által aláírt ellenőrző lista része a megbízás elfogadása vizsgálatának, ezért azt a könyvvizsgálónak is be kell tudni mutatni.

Értékelés

Több könyvvizsgálót alkalmazó társaság esetén akkor felel meg az eljárás, ha valamennyi munkatársra vonatkozóan elvégezték az etikai feltételek vizsgálatát és annak értékelését. Egyéni könyvvizsgáló esetén, ha a kiválasztott mintában az etikai feltételeknek való megfelelés vizsgálatának ellenőrző listája az asszisztensre vonatkozóan is elkészült, akkor „Igen” válasz adható. Amennyiben nem tudják bemutatni az etikai feltételek vizsgálatát az asszisztensekre vonatkozóan, akkor a válasz „Nem”.

Az asszisztens nélkül dolgozó egyéni könyvvizsgálóknál nem szerepel ez a kérdés.

Kérdések (22.)

5/a/4. melléklet 5.3. Dokumentáltan igazolta-e a könyvvizsgáló, hogy az asszisztensek által készített valamennyi munkapapírt részletesen felülvizsgálta, áttekintette és ellenőrizte az általuk végzett munkát és figyelembe vette annak eredményét a véleménye kialakításakor?

5/a/6. melléklet 7.3. Dokumentáltan ellenőrzik-e, hogy az egyes könyvvizsgálók áttekintették és ellenőrizték a munkatársaik által végzett munkát és figyelembe vették annak eredményét a vélemény kialakításakor?

Értelmezés

A szabályzatban rögzíteni kell azokat a minőségellenőrzési eljárásokat, melyeket minden aláíró könyvvizsgáló köteles alkalmazni annak érdekében, hogy a társaság által megfogalmazott minőségi követelmények teljesüljenek. A standardok előírják, hogy a könyvvizsgálati munka egészét dokumentálni kell. A dokumentálási követelmények a könyvvizsgáló számára az átlagostól jobban előtérbe kerülnek, ha a feladatok egy részét közreműködő asszisztensek végezik el, hiszen az általuk végzett munka és a levont következtetések áttekintésének eredményeként alakul ki a könyvvizsgálói vélemény. Éppen ezért nagyon fontos, hogy a könyvvizsgáló egyértelműen igazolja, hogy véleményét a dokumentáció ellenőrzése útján alakította ki.

Értékelés

A közreműködő személyek, asszisztensek által készített dokumentáció ellenőrzését igazolhatja a könyvvizsgáló szignója, vagy a munkapapírok tartalma alapján összeállított feljegyzések, konzultációs feljegyzések és a levont következtetések összesítő listája együttesen. Amennyiben az asszisztensek munkájának ellenőrzését nem bizonyítja egyértelműen a dokumentáció, akkor a kérdésre „Nem” választ kell adni.